

Globalizacja współczesnego świata część II.

Opracowanie

dr Renata Zawistowska-nauczyciel doradca metodyczny ds. historii i wos
Małopolskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli Ośrodek w Krakowie

31-131 Kraków, ul. Garbarska 1

Tel. (+48) 124229606

Tel. kom. 664346844

r.zawistowska@mcdn.edu.pl

www.mcdn.edu.pl

Ocena zjawisk związanych z globalizacją

- Powstawanie światowego rynku towarów i kapitału:
 - * aspekt pozytywny: zacieśnienie związków gospodarczych i znoszenie barier między państwowych prowadzące do wzrostu gospodarczego.
 - aspekt negatywny: uzależnienie rynków krajów rozwijających się od rynków krajów rozwiniętych, a także gospodarek narodowych od światowej koniunktury.
- Regionalizacja gospodarczo – polityczna:
 - aspekt pozytywny: reedukacja ograniczeń w przepływie towarów i kapitału między członkami organizacji.
 - aspekt negatywny: tworzenie barier dla wejścia na rynek przedsiębiorstw spoza krajów członkowskich.
- Transfer technologii, wiedzy i umiejętności:
 - aspekt pozytywny: wzrost konkurencyjności gospodarek narodowych przyczyniający się do podniesienia poziomu życia.
 - * aspekt negatywny: pogłębiające się zacofanie państw, które nie mogą sobie pozwolić na zakup technologii.

Ocena zjawisk związanych z globalizacją c.d.

- Łatwiejszy przepływ osób, migracje zarobkowe:
 - * aspekt pozytywny: ułatwienia w podróżowaniu, większe możliwości rozwoju zawodowego osób migrujących, wzrost gospodarczy w krajach przyjmujących.
 - * aspekt negatywny: łatwość przemieszczania się osób zaangażowanych w działalność przestępczą, „drenaż mózgów”, nadmiar pracowników w krajach rozwiniętych, niepokoje społeczne.
- Szybki przepływ informacji oraz idei, rozwój mass mediów:
 - * aspekt pozytywny: rozpowszechnianie i wprowadzanie w życie ideałów społeczeństwa obywatelskiego, rozbudzanie świadomości w zakresie potrzeby współdziałania dla dobra wspólnego.
 - * aspekt negatywny: większa świadomość dysproporcji w rozwoju powodująca wzrost frustracji i wrogości, upowszechnianie się ideologii asertywnych.

Ocena zjawisk związanych z globalizacją...

- Przenoszenie działalności gospodarczej do krajów o tańszej sile roboczej.
- aspekt pozytywny: napływ kapitału do krajów rozwijających się, co wpływa na ich rozwój.
- * aspekt negatywny: wzrost bezrobocia w krajach, w których produkcja jest wycofywana.
- Upowszechnianie ustroju liberalnej demokracji:
- * aspekt pozytywny: uzyskiwanie przez obywateli udziału w sprawowaniu władzy oraz wzmocnienie ochrony praw człowieka.
- * aspekt negatywny: niebezpieczeństwo zapanowania tyranii większości, destabilizacji wewnętrznej państwa, rozrost kompetencji administracji publicznej.
- Rozwój prawa międzynarodowego:
- * aspekt pozytywny: większa możliwość egzekwowania praw człowieka.
- * aspekt negatywny: ingerowanie w uprawnienia państw, co powoduje osłabienie przez kulturę masową, konsumpcjonizm.
- Makdonaldyzacja świata:
- * aspekt pozytywny: zacieranie się różnic narodowych, które mogłyby powodować konflikty na tle etnicznym.
- * aspekt negatywny: zanik kultury ludowej i narodowej, zastępowany przez kulturę masową, konsumpcjonizm.

Ocena zjawisk związanych z globalizacją....

- Zwiększenie produktywności rolnictwa:

- * aspekt pozytywny: obniżenie kosztów produkcji żywności w krajach rozwijających się.
- aspekt negatywny: zanieczyszczenie pestycydami, zniszczenie lokalnych kultur rolnych, wprowadzenie monokultury.

- Aktorzy globalizacji: należą do nich głównie państwa, organizacje międzynarodowe, pozarządowe, korporacje międzynarodowe, środki masowego przekazu.

*Państwa: odgrywają główną rolę w procesie stanowienia prawa międzynarodowego i decydują o kierunkach działań organizacji międzynarodowych. W procesie stanowienia prawa decydentami są państwa, ale działacze międzynarodowych organizacji rządowych mają duży wpływ na treść powstających aktów prawnych oraz odpowiadają za ich realizację. Największy wpływ na współczesną rzeczywistość wywiera działalność organizacji finansowo – gospodarczych przede wszystkim: Światowej Organizacji Handlu (WTO), Banku Światowego (IBRD), Międzynarodowego Funduszu Walutowego (IMF).

Światowe Organizacje

- Światowa Organizacja Handlu: Została powołana w 1995 r. w miejsce innej organizacji – Układu Ogólnego w sprawie Ceł i Handlu (GATT). Jej głównymi celami są walka z dyskryminacją w handlu międzynarodowym i stosowaniem przez państwa ceł chroniących ich rynki wewnętrzne oraz ułatwianie dostępu do rynku państw rozwiniętych podmiotom z krajów rozwijających się. WTO rozwiązuje także spory handlowe między państwami, służy monitorowaniu ich polityki handlowej oraz udzielaniu pomocy technicznej i szkoleniowej krajom rozwijającym się.
- Bank Światowy: Międzynarodowy Bank Odbudowy i Rozwoju został powołany w 1945 r. w celu dobudowy Europy ze zniszczeń wojennych. Udziela pożyczek na realizację konkretnych przedsięwzięć. Jego środki przeznaczone są na rozbudowę infrastruktury, służbę zdrowia, edukację i budownictwo mieszkaniowe. W latach 80 XX w. największy nacisk położono na wsparcie budowy sektora prywatnego, tam gdzie dokonywały się przemiany ustrojowe lub gdzie ucierpiał on w wyniku konfliktów. Obecnie do kluczowych zadań należy realizacja polityki zrównoważonego rozwoju. Stymuluje rozwój gospodarki światowej i gospodarek poszczególnych państw.

Globalizacja w międzynarodowych organizacjach

- Międzynarodowy Fundusz Walutowy: Głównie jego zadanie polega na stabilizacji gospodarek narodowych poprzez udzielanie pożyczek państwom znajdującym się w trudnej sytuacji finansowej. MFW domaga się bezwzględnego przestrzegania zasad wolnorynkowych przez kraje korzystające z pomocy, w tym redukcji deficytu budżetowego, zniesienia dotacji dla różnych gałęzi gospodarki i otwarcia na inwestycje zagraniczne.
- Właściciele korporacji lokują środki finansowe tam gdzie mogą liczyć na ulgi podatkowe, prawdopodobieństwo osiągnięcia wysokich zysków i tanią siłą roboczą. Dzięki wysokim zyskom stają się siłą polityczną zdolną wpływać na politykę rządów. W krajach w których korporacje uzyskały wyjątkowo silną pozycję rynkową, rządy stały się w dużej mierze od nich zależne i mają ograniczoną możliwość kontrolowania ich działalności. Korporacje są zdolne do wymuszania na rządzących wprowadzania korzystnych dla siebie rozwiązań prawnych, co zakłóca funkcjonowanie rynku i uderza w rodzimą przedsiębiorczość.
- Podstawową formą działalności organizacji pozarządowych obok lobbowania w procesie stanowienia prawa międzynarodowego i krajowego są przedsięwzięcia kształtujące opinię publiczną np.: akcje informacyjne i kapanie społeczne. Rola mediów sprowadza się do upowszechniania informacji, kreowania postaw społecznych, stylu życia czy też systemu wartości. Szczególnie dla procesu globalizacji są media elektroniczne o światowym zasięgu które doprowadziły do upowszechnienia produktów kultury masowej i zachodniego stylu życia.

Ruch alterglobalistyczny

- Przeciwstawia się współczesnej neoliberalnej postaci globalizacji, która wpływa na degradację środowiska naturalnego, niszczenie kultur lokalnych, ubożenie krajów Południa, wyzysk pracowników międzynarodowych korporacji.
- Aktywiści domagają się zwiększenia przejrzystości i demokratyzmu funkcjonowania organizacji międzynarodowych i państw, wzmocnienia nadzoru nad korporacjami, zaostrzenia przepisów dotyczących ochrony środowiska naturalnego oraz likwidację zadłużenia krajów rozwijających się.
- Manifestem **alterglobalizmu** stała się książka kanadyjskiej dziennikarki – Naomi Klein pt: „No logo”, która zawiera krytykę współczesnego kapitalizmu i korporacji międzynarodowych.
- Pierwsze organizacje alterglobalistyczne powstały w latach 80 – tych XX wieku w Stanach Zjednoczonych i w Wielkiej Brytanii.
- Najbardziej spektakularną metodą działania alterglobalistów jest organizowanie masowych protestów towarzyszących obradom instytucji i grup międzynarodowych np.: WTO G8.
- **Antyglobaliści**: krytykują cały proces globalizacji. Proponują w miejsce światowych współzależności zwiększać znaczenie wspólnot takich jak naród, rodzina czy społeczność lokalna.

Nierówności społeczne

- W globalizującym się świecie występują nie tylko nierówności społeczne w obrębie poszczególnych społeczeństw, ale także w wymiarze globalnym. Ze względu na to, że państwa oceniają nierówności wewnętrznie, ignorowany jest problem nierówności globalnej.
- Ponieważ z globalnego punktu widzenia występują obiektywne różnice w dochodach członków różnych społeczeństw, przy ich porównywaniu dominuje spojrzenie globalne, a nie perspektywa członków danego społeczeństwa.
- Ponadto przerzucanie ryzyka na kraje słabsze jest korzystne dla obywateli państw narodowych, powoduje to wzmocnienie władzy, która za takim zachowaniem się opowiada, a w konsekwencji działanie odwrotne do wyrównywania nierówności w perspektywie globalnej.
- Istnienie nierówności między konkretnymi kategoriami ludzi nie może wpływać na naruszanie statusów obywatelskich.
- Nierówności społeczne w wymiarze globalnym także się powiększają. Światowa organizacja Handlu zdominowana jest przez Stany Zjednoczone, a przedstawiciele krajów ubogich mają ograniczony wpływ na funkcjonowanie tej organizacji. Pod koniec XX wieku najbiedniejsze 20% ludności świata miało dochody ponad 70 razy mniejsze od 20% najbogatszej części globu.
- Nierówności społeczne w wymiarze globalnym także się powiększają. Światowa organizacja Handlu zdominowana jest przez Stany Zjednoczone, a przedstawiciele krajów ubogich mają ograniczony wpływ na funkcjonowanie tej organizacji. Pod koniec XX wieku najbiedniejsze 20% ludności świata miało dochody ponad 70 razy mniejsze od 20% najbogatszej części globu.

Efekty pozytywne globalizacji:

- **Zwiększenie wymiany handlowej** – Globalizacja umożliwia łatwiejszy dostęp do rynków zagranicznych, co sprzyja rozwojowi handlu międzynarodowego. Firmy mają możliwość pozyskiwania surowców i sprzedaży swoich produktów w różnych częściach świata, co zwiększa konkurencyjność i efektywność gospodarek.
- **Postęp technologiczny** – Dzięki globalizacji technologie i innowacje rozprzestrzeniają się szybciej na całym świecie. Firmy mogą korzystać z nowoczesnych rozwiązań, co sprzyja rozwojowi nowych produktów i usług, a także poprawie jakości życia.
- **Kultura globalna** – Globalizacja prowadzi do wymiany kulturalnej, co oznacza większą dostępność różnorodnych tradycji, muzyki, filmów, jedzenia i innych elementów kulturowych. Może to prowadzić do większego zrozumienia między narodami i wzrostu tolerancji.

Efekty globalizacji c.d.

- **Rozwój infrastruktury** – Kiedy firmy inwestują na różnych rynkach, często prowadzi to do budowy lepszej infrastruktury (np. dróg, portów, lotnisk, sieci energetycznych), co z kolei wpływa na poprawę jakości życia obywateli.
- **Zwiększenie mobilności** – Ludzie mogą łatwiej podróżować, studiować, pracować i mieszkać w innych krajach, co prowadzi do większej wymiany doświadczeń i rozwoju osobistego.

Efekty negatywne:

- **Wzrost nierówności społecznych** – Globalizacja często prowadzi do pogłębiania różnic między bogatymi a biednymi, zarówno w krajach rozwiniętych, jak i rozwijających się. Firmy korzystają z taniej siły roboczej w krajach rozwijających się, ale lokalni pracownicy mogą nie mieć dostępu do takich samych korzyści.
- **Dezintegracja kultur lokalnych** – Wzrost wpływów kultury zachodniej (głównie amerykańskiej) może prowadzić do zaniku tradycji i wartości lokalnych. Istnieje obawa, że małe i tradycyjne kultury będą zanikać pod wpływem masowej kultury globalnej. Zanieczyszczenie środowiska
- **Zanieczyszczenie środowiska**- Większa produkcja, transport towarów i wzrost konsumpcji przyczyniają się do zanieczyszczenia powietrza, wody i gleby. Zwiększona emisja gazów cieplarnianych wpływa na zmiany klimatyczne.

Efekty negatywne c.d.

- **Zależność od rynków globalnych** – Wzrost globalnej integracji sprawia, że lokalne gospodarki stają się bardziej podatne na wahania rynków światowych. Kryzysy gospodarcze, jak ten z 2008 roku, mogą mieć globalne konsekwencje, dotykając miliony ludzi na całym świecie.
- **Wyjątkowa władza międzynarodowych korporacji** – Globalizacja umożliwia wielkim firmom zdobycie ogromnej siły, dzięki której mogą wpływać na politykę, przepisy prawa, a także na życie codzienne ludzi, często kosztem interesów lokalnych społeczności.

Podsumowanie globalizacji.

Globalizacja niesie ze sobą zarówno szanse, jak i wyzwania. Choć przynosi korzyści w postaci wzrostu gospodarczego, dostępu do nowych technologii, czy wzrostu wymiany kulturalnej, to może również prowadzić do wzrostu nierówności społecznych, zagrożeń dla środowiska czy zaniku lokalnych kultur. Jak w przypadku każdego procesu, ważne jest, aby zarządzać globalizacją w sposób zrównoważony, aby jej pozytywne efekty mogły przeważać nad negatywnymi.

Globalny Świat Źródło: https://www.freepik.com/premium-photo/world-map-with-all-states-their-flags_88534725.htm

Domena publiczna [15 05 2025].

Antyglobaliści Źródło: <https://krytykapolityczna.pl/gospodarka/wolny-handel-z-rekompensata-cft-skidelsky/> Domena publiczna [15 05 2025].

Protesty przeciwko globalizacji: Źródło: <https://kulturalnemedi.pl/lifestyle/alterglobalizm-krytyka-czy-odpowiedz-na-problemy-swiata/> Domena publiczna [15 05 2025].

Protesty cd.. Źródło:

https://pl.wikipedia.org/wiki/Ruch_alterglobalistyczny#/media/Plik:EdinburghProtests5.jpg

Domena publiczna [15 05 2025].

Przeciwnicy globalizacji. Źródło: <https://technews.tw/2020/09/10/the-disorder-era-comes/>

Domena publiczna [15 05 2025].

Skutki globalizacji. Źródło: <https://ar.pinterest.com/pin/811985007798924984/>_Domena publiczna [15 05 2025].

